

ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญของผู้หญิงที่ถูกกระทำ
ความรุนแรงในคู่ครอง : การวิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิดของบูดีเออร์ และ
แนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์

Post-Traumatic Growth Among Women Survivors of Intimate Partner
Violence : An Analysis Through Bourdieu's Theoretical Framework
and Radical Feminist Theory

เนตรนิยมาศ วรรณพยันต์¹

Naidniyamart Wannapayun¹

Received : July 17, 2025; Revised : December 29, 2025; Accepted : December 30, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มุ่งวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนผ่านและการเกิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญของผู้หญิงที่เคยประสบกับความรุนแรงในความสัมพันธ์ใกล้ชิดผ่านกรอบแนวคิด ได้แก่แนวคิด habitus และ Capital ของ Pierre Bourdieu แนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์(Radical Feminism) และแนวคิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ(Post-Traumatic Growth : PTG) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative study) ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีและการสังเคราะห์เอกสาร (theoretical and documentary analysis) เพื่อชี้ให้เห็นว่า การหลุดพ้นจากความรุนแรงมิใช่เพียงการอยู่รอดแต่เป็นกระบวนการที่ต้องเผชิญกับความขัดแย้งภายในอคติทางวัฒนธรรม และโครงสร้างชายเป็นใหญ่ โดยผู้หญิงจะต้องเปลี่ยนผ่านจาก habitus เดิม สะสมทุนใหม่ สร้างอัตลักษณ์ใหม่ และกลายเป็นผู้ให้ผ่านการเติบโตทางจิตใจ จากการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีและการสังเคราะห์เอกสารนั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความงอกงามที่เป็นผลจากการตื่นรู้ การฟื้นฟูพลัง และการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงทั้งตนเองและสังคม บทความเสนอให้การสนับสนุนผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรง

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี; Faculty of Education, Ubon Ratchathani

University ; e-mail : Naidniyamart.w@ubu.ac.th

ต้องครอบคลุมทั้งด้านจิตสังคม วัฒนธรรม และโครงสร้างอย่างเป็นองค์รวม เพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านอย่างยั่งยืนและความหมายในสังคมไทยต่อไป

คำสำคัญ (Keywords) : habitus,ทุน, ความรุนแรงในครอบครัว,สตรีนิยมแนววิพากษ์, การเติบโตหลังวิกฤต

Abstract

This article examines the processes of transition and post-traumatic growth among women who have experienced intimate partner violence through an integration of three theoretical frameworks : Pierre Bourdieu's concepts of habitus and capital, Radical Feminist theory, and the Post-Traumatic Growth (PTG) perspective. Employing a qualitative approach based on theoretical and documentary analysis, the study argues that escaping violence is not merely a matter of survival but a complex process involving internal conflicts shaped by cultural biases and patriarchal structures. Women are required to disengage from their internalized habitus, accumulate new forms of capital, reconstruct their identities, and ultimately transform into agents of giving through psychological growth. The theoretical analysis and synthesis of existing literature reveal that post-traumatic growth emerges from processes of critical awakening, empowerment, and collective action aimed at transforming both the self and society. The article emphasizes that support for women experiencing intimate partner violence should be holistic, encompassing psychosocial, cultural, and structural dimensions, in order to foster sustainable and meaningful transitions within Thai society.

Keywords : habitus, capital, domestic violence, radical feminism, post-traumatic growth

บทนำ (Introduction)

ความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นหนึ่งในปัญหาทางสังคมที่พบได้อย่างแพร่หลายทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งผลต่อสุขภาวะของผู้หญิงในระดับบุคคล แต่ยังเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม และระบบความเชื่อที่หล่อหลอมให้ความรุนแรงในครอบครัวกลายเป็นเรื่องปกติที่สังคมยอมรับได้ในหลายกรณี ความรุนแรงไม่ได้มีเพียงแค่ในมิติทางกายภาพเท่านั้น หากยังรวมถึง

การควบคุม การล่วงละเมิดทางวาจา จิตใจ และเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้หญิงทั้งในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความภาคภูมิใจในตนเองและความสามารถในการตัดสินใจของตนเอง

United Nations Office on Drugs and Crime & UN Women (2024) สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) และองค์การเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (UN Women) ได้เผยแพร่รายงาน “Femicides in 2023 : Global Estimates of Intimate Partner/Family Member Femicides” ซึ่งเปิดเผยสถิติการฆาตกรรมผู้หญิงในปี 2566 ที่มีต้นตอมาจากคู่รักหรือสมาชิกในครอบครัว พร้อมย้ำเตือนว่าผู้หญิงและเด็กผู้หญิงทั่วโลกยังคงได้รับความรุนแรงจากการกระทำนี้มากที่สุด รายงานพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิงในปี 2566 โดยผู้หญิงและเด็กผู้หญิงเสียชีวิตจากการถูกฆ่ากว่า 85,000 รายทั่วโลก จากจำนวนดังกล่าวมีประมาณ 51,100 รายหรือราวประมาณร้อยละ 60 เสียชีวิตจากการถูกฆาตกรรมด้วยเงื้อมมือของคนรักหรือสมาชิกในครอบครัวตนเอง และทุก ๆ วันมีผู้หญิงและเด็กผู้หญิงเสียชีวิตโดยเฉลี่ย 140 ราย จากเหตุดังกล่าว โดยเฉลี่ยแล้ว ทุก ๆ 10 นาที มีผู้หญิงและเด็กผู้หญิง 1 ราย ถูกฆ่าจากคู่รักหรือสมาชิกในครอบครัวในแอฟริกา ถือเป็นภูมิภาคที่ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อการฆาตกรรมโดยคนรักหรือสมาชิกในครอบครัวมากที่สุดประมาณ 21,700 ราย รองลงมาคือในเอเชีย ประมาณ 18,500 ราย ถัดมาตามลำดับเป็นในสหรัฐอเมริกา มีผู้เสียชีวิต 8,300 ราย ในยุโรปมีผู้เสียชีวิต 2,300 ราย และในโอเชียเนีย มีผู้เสียชีวิต 300 ราย ตามข้อมูลที่รายงานรวบรวมได้ พบว่าผู้หญิงและเด็กผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะถูกฆ่า โดยสมาชิกในครอบครัว คิดเป็น 59 % มากกว่าโดยคนรัก คิดเป็น 41 % สิ่งนี้ย้ำถึงความจำเป็นในการป้องกันความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว และสะท้อนว่าในบริบทของครอบครัวผู้หญิง มีความเสี่ยงต่อการได้รับความรุนแรงสูงกว่าจากคนรัก

ประเทศไทยเองก็มีสถิติการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงในระดับที่น่ากังวล โดยเฉพาะในครอบครัวที่ความรุนแรงมักถูกปกปิดด้วยเหตุผลเกิดจากความอาย หรือความหวาดกลัวต่อการสูญเสียสถานะทางสังคม สภาพแวดล้อมดังกล่าวทำให้ผู้หญิงจำนวนมากไม่สามารถหลุดพ้นจากวงจรของความรุนแรงได้ และแม้บางรายสามารถออกจากสถานการณ์ที่เป็นอันตรายได้สำเร็จ กระบวนการฟื้นฟูและการสร้างชีวิตใหม่ก็ยังเต็มไปด้วยอุปสรรคมากมาย

จากบริบทดังกล่าว บทความนี้มุ่งวิเคราะห์พลวัตของการเปลี่ยนผ่านและการฟื้นตัวของผู้หญิงที่เคยประสบกับเหตุการณ์รุนแรงในครอบครัว โดยอาศัยกรอบแนวคิดทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิด habitus และ Capital ของ Pierre Bourdieu ซึ่งใช้อธิบายการกดทับเชิงโครงสร้าง สตรีนิยมแนววิพากษ์ (Radical Feminism) ที่มองเห็นความรุนแรงในฐานะปัญหาเชิงระบบ และแนวคิด Post-Traumatic Growth (PTG) ที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของมนุษย์ในการเติบโตทางจิตใจหลังประสบเหตุการณ์สะเทือนขวัญ การบูรณาการแนวคิดเหล่านี้จะช่วยเปิดพื้นที่ให้เข้าใจประสบการณ์ของผู้หญิงในเชิงลึก และชี้แนวทางในการส่งเสริมความองอาจและความเข้มแข็งของผู้รอดชีวิตในเชิงโครงสร้างและเชิงจิตวิญญาณความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะต่อผู้หญิง เป็นปัญหาสังคมที่ฝังรากลึกในหลายวัฒนธรรมทั่วโลก การถูกทำร้ายทางกาย วาจา หรือจิตใจจากคู่ครองไม่เพียงสร้างบาดแผลทางร่างกาย แต่ยังทิ้งผลกระทบทางจิตวิทยาและสังคมอย่างยาวนาน ผู้หญิงที่เผชิญเหตุการณ์เหล่านี้จำนวนมากตกอยู่ในความเจ็บ อับอาย และไร้อำนาจ ซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างชายเป็นใหญ่ที่ซ่อนตัวอยู่ในระบบความเชื่อและประเพณี การศึกษานี้จึงมุ่งเสนอความเข้าใจเชิงลึกโดยอาศัยกรอบแนวคิดทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาในการอธิบายกลไกที่นำไปสู่การฟื้นตัวและการเติบโตของผู้หญิงที่ผ่านเหตุการณ์สะเทือนขวัญดังกล่าว

เนื้อหา (Content)

Habitus และ Capital: มิติซ่อนเร้นของการยอมจำนน

กรณีศึกษาจากการวิจัยของ Herman (1992) ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงที่ถูกทำร้ายในครอบครัวมักมีแนวโน้มที่จะไม่แจ้งความหรือขอความช่วยเหลือ เนื่องจากพวกเธอรู้สึกว่าการทนอยู่ในความสัมพันธ์นั้นเป็นสิ่งที่ “ควรทำ” หรือ “หลีกเลี่ยงไม่ได้” ซึ่งเป็นผลมาจาก ฮาบิตุส (habitus) ที่ปลูกฝังผ่านคำสอนในครอบครัว เช่น “ผู้หญิงที่ดีต้องอดทน” หรือ “ห้ามทำให้ครอบครัวแตกแยก” ตัวอย่างหนึ่งจากผู้หญิงในพื้นที่ชนบทที่ถูกสัมภาษณ์ในการศึกษานี้กล่าวว่า “แม่ฉันเคยพูดเสมอว่าผู้หญิงต้องอดทน ไม่งั้นจะไม่มีใครรับเราเข้าบ้านอีก” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าความรู้สึกของความละอายความกลัวการถูกตราหน้า และการสูญเสียทุนสังคม ล้วนเป็นแรงกดทับที่สืบเนื่องจาก habitus

นอกจากนี้ งานวิจัยขององค์กรเพื่อสิทธิสตรีในประเทศไทย พบว่า ผู้หญิงที่สามารถหลุดพ้นจากความรุนแรงได้มักมีทุนทางวัฒนธรรมหรือทุนสังคมในระดับหนึ่ง เช่น มีรายได้ของตนเอง มีเพื่อนสนิทหรือเครือญาติที่เชื่อถือได้ หรือได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มชุมชนสตรี หนึ่งในกรณีศึกษา

ที่น่าสนใจคือหญิงวัยกลางคนในภาคอีสานที่ใช้เวลาหลายปีสะสมรายได้ลับ ๆ จากการขายขนมเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการแยกทางกับสามีที่ทำร้ายร่างกายอย่างต่อเนื่อง กระบวนการนี้แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดขึ้นฉับพลัน แต่เป็นการค่อย ๆ เปลี่ยนผ่านจาก habitus เดิมไปสู่การมีทุนใหม่ที่เปิดทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณค่า

แนวคิด habitus ของ Bourdieu ให้ความสำคัญกับกระบวนการที่บุคคลซึมซับแบบแผนทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมจากบริบททางสังคมรอบตัว จนกลายเป็นแนวโน้มในการดำเนินชีวิตอย่างไม่รู้ตัว ซึ่ง habitus เหล่านี้มักจะทำงานอย่างลึกซึ้งในระดับจิตไร้สำนึก สำหรับผู้หญิงที่เติบโตมาในสังคมชายเป็นใหญ่ habitus จะปรากฏในรูปแบบของการยอมรับบทบาทรอง เชื่อฟังอำนาจของชาย หลีกเลี่ยงความขัดแย้งและเห็นว่าความอดทน คือ คุณธรรมของภรรยาที่ดี Habitus ที่ถูกหล่อหลอมผ่านประสบการณ์ชีวิตในบริบททางวัฒนธรรม ศาสนา และครอบครัว เช่น ความเชื่อที่ว่า “ผู้หญิงต้องอดทน” หรือ “การหย่าร้างคือความล้มเหลวของผู้หญิง” จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้หญิงในยามที่เผชิญความรุนแรงจากคู่ครอง ทำให้พวกเธอรู้สึกว่าการทนอยู่ในความสัมพันธ์ที่เป็นพิษคือสิ่งที่ควรทำ และเชื่อว่าเป็นหน้าที่ในการรักษาครอบครัวเอาไว้ Habitual disposition ดังกล่าวจึงทำให้การตัดสินใจแยกตัวหรือขอความช่วยเหลือกลายเป็นเรื่องยากอย่างยิ่ง

ในขณะเดียวกัน Bourdieu ยังชี้ให้เห็นว่า habitus ไม่ได้ดำรงอยู่ลอย ๆ หากแต่สัมพันธ์กับ “ทุน” ที่บุคคลมีหรือขาด ทุนทางวัฒนธรรม เช่น การศึกษา ทักษะ และความรู้ ช่วยให้ผู้หญิงมีทางเลือกมากขึ้นในการออกจากความสัมพันธ์ที่เป็นอันตราย ขณะที่ทุนสังคม เช่น เครือข่ายญาติ เพื่อน หรือกลุ่มสนับสนุนทางสังคม มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟู ทุนเศรษฐกิจ เช่น รายได้และทรัพย์สิน เป็นเงื่อนไขที่สำคัญสำหรับการมีอิสระทางการดำรงชีวิต ในขณะที่ทุนเชิงสัญลักษณ์ เช่น การได้รับการยอมรับหรือการถูกมองว่าเป็น “ผู้กล้า” แทนที่จะเป็น “ผู้ล้มเหลว” ก็เป็นอีกองค์ประกอบสำคัญที่เสริมสร้างความมั่นใจในกระบวนการเปลี่ยนผ่าน ความอองงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์รุนแรง จึงมิใช่เพียงการหลุดพ้นจากสถานการณ์อันตรายเท่านั้น หากแต่เป็นการเปลี่ยนแปลง habitus เดิมที่ถูกปลูกฝัง และสะสมทุนใหม่ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและความมั่นคง กระบวนการนี้ต้องการทั้งพื้นที่ทางสังคม การสนับสนุนและเวลาในการเรียนรู้ซ้ำอย่างลึกซึ้ง Pierre Bourdieu ได้นำเสนอแนวคิด “habitus” ซึ่งหมายถึงรูปแบบความคิด และพฤติกรรมที่บุคคลซึมซับจากประสบการณ์ชีวิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ การตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลอย่างไม่รู้ตัว ในบริบทของผู้หญิง habitus ที่ถูกสร้างขึ้นในครอบครัวและสังคมที่มีระบบชายเป็นใหญ่ มักสื่อสารให้ผู้หญิงมีบทบาทรอง

อ่อนน้อม เชื่อฟัง และไม่ต่อต้านอำนาจของผู้ชาย ซึ่งส่งผลให้ผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรง มีแนวโน้มที่จะโทษตนเอง อดทน และไม่กล้าออกจากความสัมพันธ์ที่เป็นพิษ

นอกจาก habitus แล้ว Bourdieu ยังเสนอว่า บุคคลมีทุนหลายประเภท ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรม : การศึกษา ความรู้ ทักษะ ทุนทางสังคม : เครือข่ายความสัมพันธ์ ทุนทางเศรษฐกิจ : รายได้ ทรัพย์สิน และทุนเชิงสัญลักษณ์ : สถานะ การยอมรับ โดยการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงจึงต้องอาศัยการสะสมทุนเหล่านี้ เช่น การได้รับการศึกษาเพิ่มเติม การมีที่พึ่งพิงทางสังคม หรือการได้รับการยอมรับจากชุมชนว่าเป็นผู้มีคุณค่า ไม่ใช่ผู้ที่น่าเวทนา

สตรีนิยมแนววิพากษ์ : การชี้เป้าโครงสร้างชายเป็นใหญ่

แนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์ (Radical Feminism) ถือกำเนิดขึ้นจากการวิพากษ์ระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ในทุกมิติของสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว การเมือง ศาสนา หรือวัฒนธรรม ซึ่งล้วนแต่มีบทบาทในการสร้างและคงไว้ซึ่งอำนาจของผู้ชายและการกดขี่ผู้หญิง สตรีนิยมแนวนี้ไม่เพียงแต่มองเห็นความไม่เท่าเทียมเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง แต่ยังชี้ว่าแม้แต่เรื่องส่วนตัวที่สุด เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาก็เป็นพื้นที่ที่อุดมด้วยการเมืองของอำนาจ (the personal is political) ในกรณีของความรุนแรงในครอบครัว Radical Feminism ให้ความสำคัญกับการเปิดโปงว่า ความรุนแรงมิใช่เหตุการณ์เฉพาะบุคคลหรือความบกพร่องของผู้กระทำเพียงลำพัง แต่เป็นเครื่องมือของอำนาจชายที่ถูกทำให้กลายเป็นเรื่องปกติในสังคม เช่น การที่สื่อและวัฒนธรรมร่วมสมัยมักสะท้อนภาพของความรักในรูปแบบที่ชายมีอำนาจเหนือหญิง หรือการที่ระบบยุติธรรมไม่เอื้อให้ผู้หญิงเข้าถึงกระบวนการช่วยเหลือ

จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพของ hooks (2000) พบว่า ผู้หญิงจำนวนมากไม่สามารถแยกตัวออกจากความสัมพันธ์ที่มีความรุนแรงได้ เพราะพวกเธอเชื่อว่าการอดทนคือคุณลักษณะของภรรยาที่ดี หรือเชื่อว่าตนเองไม่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ การเข้าใจว่าความรุนแรงนั้นเป็นการกดขี่เชิงโครงสร้าง จึงเป็นขั้นตอนแรกของการ “ตื่นรู้” และ “ปลดปล่อย” ตนเอง ซึ่งความงอแงภายหลังเผชิญเหตุการณ์รุนแรงในคูครองของผู้หญิงจึงต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างทั้งในความคิดและการกระทำ เช่น การเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสตรีนิยม การได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายทางสังคมที่ไม่ตัดสิน หรือแม้แต่การเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมายและนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ชายเท่านั้น เช่น กลุ่มเครือข่ายสตรีที่จัดเวทีเล่าประสบการณ์ของผู้หญิงที่รอดชีวิตจากความรุนแรงในครอบครัว เพื่อสร้างการรับรู้และต่อต้านโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่ปกปิดความรุนแรงภายในบ้าน กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงช่วยเยียวยาผู้หญิง แต่ยังช่วยสร้างความตระหนักรู้ในสังคมว่าปัญหานี้เป็นปัญหาโครงสร้าง ไม่ใช่เรื่องส่วนบุคคล สตรีนิยม

แนววิพากษ์ (Radical Feminism) เป็นแนวคิดที่มุ่งทำลายโครงสร้างชายเป็นใหญ่ ซึ่งเป็นรากของการกดขี่ผู้หญิงในทุกระดับ ตั้งแต่สถาบันครอบครัว ระบบเศรษฐกิจไปจนถึงกฎหมายและวัฒนธรรม แนวคิดนี้มองว่าความรุนแรงต่อผู้หญิงไม่ใช่เรื่องส่วนตัว แต่เป็นการแสดงออกของอำนาจเชิงโครงสร้างที่ทำให้ผู้หญิงสูญเสียอำนาจในการควบคุมชีวิตของตนเอง ความองงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์รุนแรงในครอบครองของผู้หญิง จึงไม่ใช่แค่การเยียวยาบาดแผลทางกายและใจเท่านั้น แต่ต้องเป็นกระบวนการของการ “ปลดแอกทางโครงสร้าง” ผ่านการเรียนรู้ใหม่ การตั้งคำถามกับอุดมการณ์เก่า และการเสริมสร้างพลังภายในให้สามารถต่อต้านอำนาจชายเป็นใหญ่ได้ โดยการสนับสนุนจากชุมชนสตรีนิยม กลุ่มช่วยเหลือหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมล้วนมีบทบาทสำคัญ

Post-Traumatic Growth (PTG): ความองงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ

แนวคิดความองงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Post-Traumatic Growth : PTG) ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายกระบวนการที่บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองในเชิงบวก ภายหลังประสบเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือบาดแผลทางจิตใจอย่างรุนแรง ซึ่งต่างจากแนวคิดการฟื้นตัว (resilience) ที่เน้นการกลับคืนสู่ภาวะเดิม แต่ PTG เน้นการ “เติบโต” ในมิติใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน โดยเฉพาะในด้านอารมณ์ ความสัมพันธ์ ความคิด และการให้ความหมายต่อชีวิต

Tedeschi และ Calhoun (1996) กล่าวว่า กระบวนการ PTG มักเกิดขึ้นจากการทบทวนประสบการณ์อย่างลึกซึ้ง (deliberate rumination) การตั้งคำถามต่อระบบความเชื่อเดิม และการปรับสร้างอัตลักษณ์ใหม่ขึ้นจากเศษซากของตนเดิม ผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงในครอบครัว หากได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม มีพื้นที่ในการเล่าเรื่อง และมีความมั่นคงด้านทุนบางประการ จะสามารถเปลี่ยนประสบการณ์ที่เจ็บปวดให้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนผ่านที่มีความหมาย งานวิจัยในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย พบว่า ผู้หญิงที่ผ่านประสบการณ์รุนแรงสามารถเกิดความองงามทางจิตใจได้จริง ตัวอย่างเช่น การเข้าร่วมกลุ่มสนับสนุน ทำให้พวกเธอรู้สึกว่าได้อยู่ลำพัง การฝึกฝนศิลปะ การช่วยเหลือผู้อื่น และการมีเป้าหมายชีวิตใหม่ ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริม PTG ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งและมีคุณภาพมากขึ้นก็เป็นผลลัพธ์สำคัญที่พบได้ในหลายกรณี การส่งเสริม PTG สำหรับผู้หญิงที่เผชิญเหตุการณ์รุนแรงจึงไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการบำบัดทางจิตวิทยาในระยะสั้น แต่ควรพัฒนาเป็นระบบสนับสนุนแบบองค์รวมที่รวมทั้งการให้ที่พักพิง การสนับสนุนด้านกฎหมาย การให้คำปรึกษาทางจิตสังคม และการส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ เพื่อให้พวกเธอสามารถใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ในการออกแบบชีวิตใหม่ที่มีคุณค่าและความหมายแนวคิด PTG เสนอว่า ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดบาดแผลทางจิตใจ

อย่างรุนแรง เช่น การถูกทำร้ายในครอบครัว อาจกลายเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิตที่ทำให้บุคคลเกิดการเติบโตภายใน โดย Tedeschi และ Calhoun (1996) แบ่งการเติบโตออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในชีวิตมากขึ้น ความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งขึ้นกับผู้อื่น ความเข้มแข็งภายในที่เพิ่มขึ้น การมองชีวิตด้วยมุมมองใหม่ การเติบโตทางจิตวิญญาณ ผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงสามารถเกิดความงอกงามได้ผ่านกระบวนการเล่าเรื่อง (narrative healing) การได้รับการฟังอย่างเข้าใจ และการได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายที่ไม่ตัดสินพวกเธอในฐานะ “เหยื่อ” หากแต่เห็นว่าเป็น “ผู้รอดชีวิต” การสร้างพื้นที่ปลอดภัยจึงเป็นหัวใจของการส่งเสริม PTG ในบริบทนี้

แนวคิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Post-Traumatic Growth : PTG) เสนอกรอบการทำความเข้าใจประสบการณ์ความรุนแรงที่ไม่จำกัดอยู่ เพียงการฟื้นตัว (resilience) แต่เน้นการ “เปิดพื้นที่ใหม่ของความหมายชีวิต” หลังผ่าน ประสบการณ์เลวร้าย Tedeschi และ Calhoun (1996) อธิบายว่า PTG ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ได้แก่ การรับรู้คุณค่าในชีวิต ความสัมพันธ์กับผู้อื่น อัตลักษณ์ ส่วนบุคคล และโลกทัศน์ ในบริบทของผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงในครอบครัว PTG มิได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ หากเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเงื่อนไขสนับสนุนทางสังคม การเข้าถึงทรัพยากร และ พื้นที่ปลอดภัยในการเล่าเรื่อง (narrative healing) การเปลี่ยนผ่านจากการมองตนเอง ในฐานะ “เหยื่อ” ไปสู่การนิยามตนเองใหม่ในฐานะ “ผู้รอดชีวิต” หรือ “ผู้มีพลัง” สะท้อนการปรับเปลี่ยน habitus และการสะสมทุนเชิงสัญลักษณ์ที่สำคัญ

“พลวัตของการเปลี่ยนผ่านหลังประสบความรุนแรงในครอบครัว”

การสังเคราะห์แนวคิด: พลวัตของการเปลี่ยนผ่าน เมื่อบูรณาการแนวคิดของบูดีเออร์ (Habitus และ Capital) และแนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์ (Radical Feminism) Post-Traumatic Growth (PTG): ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญเข้าด้วยกัน ผู้เขียนนำเสนอกระบวนการเกิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญของผู้หญิงที่ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวดังนี้

ระยะที่ 1 : การตื่นรู้

ระยะนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญที่สุด ผู้หญิงที่เคยถูกกระทำ ความรุนแรงในความสัมพันธ์มักอยู่ภายใต้ความเข้าใจว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นความผิดของตนเอง หรือเป็นสิ่งที่ต้องอดทนเพราะเป็นหน้าที่ของภรรยา จากงานการศึกษาของ Herman (1992) ชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงใน ครอบครัวมักไม่เปิดเผยหรือร้องขอความช่วยเหลือ อันเป็นผลจากการรับรู้ว่าการคงอยู่ใน ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็น “ภาระ” หรือเป็นสิ่งที่ “ไม่ควรเปิดเผย”

การรับรู้นี้มีได้เกิดขึ้น โดยบังเอิญ หากแต่เป็นผลของการหล่อหลอมผ่าน habitus ซึ่งฝังรากลึกจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่กำหนดบทบาททางเพศของผู้หญิง โดยเฉพาะค่านิยมที่เน้นความอดทน ความเสียสละ และการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว

ดังนั้นการเริ่มตั้งคำถามต่อความชอบธรรมของความรุนแรงที่ตนได้รับ เช่น “ทำไมฉันต้องถูกทำร้าย” หรือ “ฉันมีสิทธิ์ที่จะมีชีวิตที่ปลอดภัยหรือไม่” จึงเป็นการเริ่มต้นของการคลายพันธนาการจาก habitus ที่ถูกปลูกฝังมาอย่างยาวนาน การตื่นรู้นี้มักเกิดจากการมีประสบการณ์ใหม่ที่ขัดแย้งกับระบบความเชื่อเดิม เช่น การได้ฟังเรื่องราวของผู้หญิงคนอื่นที่เผชิญปัญหาแบบเดียวกันและสามารถพ้นตัวได้ การได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มบำบัด หรือแม้แต่การได้อ่านบทความเกี่ยวกับสิทธิสตรี ล้วนมีผลในการจุดประกายความคิดใหม่ ที่ช่วยให้ผู้หญิงเริ่มแยกแยะว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับพวกเธอไม่ใช่เรื่องปกติ และไม่ใช่สิ่งที่ควรยอมรับอีกต่อไป

ในหลายกรณี ภายใต้นี้ยังรวมถึงการยอมรับว่าตนเองตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง ซึ่งไม่ใช่การยอมจำนน แต่เป็นการเรียกคืนพลังในการตีความประสบการณ์ชีวิตของตน การยอมรับดังกล่าวทำให้ผู้หญิงเริ่มกล้าที่จะพูดถึงสิ่งที่ตนเผชิญ เปิดเผยเรื่องราวต่อคนที่ไวใจ และแสวงหาความช่วยเหลือจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่เปิดประตูสู่ระยะต่อไปของการเปลี่ยนผ่านผู้หญิงเริ่มตั้งคำถามต่อความรุนแรงที่ได้รับ และเริ่มแยกแยะว่าไม่ใช่ความผิดของตน ซึ่งอาจเกิดจากการได้พบผู้หญิงที่เคยประสบปัญหาเดียวกัน หรือได้รับข้อมูลจากกลุ่มสนับสนุน

สตรีนิยมแนววิพากษ์มองว่าความรุนแรงในครอบครัวมิใช่เหตุการณ์ส่วนบุคคล หากเป็นผลผลิตของโครงสร้างชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ที่ฝังรากอยู่ในสถาบันทางสังคม วัฒนธรรม กฎหมาย และศาสนา แนวคิดนี้เน้นย้ำว่า “เรื่องส่วนตัวคือเรื่อง การเมือง” (the personal is political) โดยชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์ความรุนแรงของผู้หญิงสะท้อนความไม่เท่าเทียมเชิงอำนาจในระดับโครงสร้าง การบูรณาการแนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์เข้ากับกรอบของ Bourdieu ช่วยให้เห็นว่า habitus ของผู้หญิงที่ยอมรับความรุนแรง มิได้เกิดจากการขาดการตัดสินใจส่วนบุคคล หากแต่เป็นผลของการควบคุมเชิงโครงสร้างที่ทำให้ความรุนแรงถูกทำให้เป็นเรื่องปกติ และชอบธรรมในสังคม การวิเคราะห์เช่นนี้ช่วยลดการโทษเหยื่อ และเปิดพื้นที่ให้เห็นความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างควบคู่กับการเสริมพลังระดับปัจเจก

ระยะที่ 2 : การต่อสู้กับ Habitus

Habitus ดังกล่าวทำให้ผู้หญิงจำนวนมากตีความความรุนแรงที่ตนเผชิญว่าเป็นเรื่องส่วนตัว หรือเป็นความล้มเหลวของตนเอง มากกว่าจะมองว่าเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ส่งผลให้เกิดความรู้สึก ละเอียด ความกลัวการถูกตราหน้า และความวิตกกังวลต่อการ สูญเสียสถานะทางสังคม ซึ่งล้วนเป็น

กลไกที่ทำให้การยอมรับความรุนแรงดำรงอยู่อย่าง ต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยร่วมสมัยสะท้อนว่าเมื่อผู้หญิงสามารถเข้าถึงทุนรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ (รายได้ ความมั่นคงทางการเงิน) ทุนทางสังคม (เครือข่ายสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน หรือองค์กร) และทุนทางวัฒนธรรม (ความรู้ ทักษะ และการศึกษา) ย่อมเอื้อให้เกิดกระบวนการตั้งคำถามต่อกรอบความคิดเดิม และ นำไปสู่การปรับเปลี่ยน habitus ที่เคยจำกัดทางเลือกของตน

ในระยนี้ ผู้หญิงที่เริ่มรู้เท่าทันความไม่ชอบธรรมของความรุนแรงที่ตนได้รับจะต้องเผชิญกับความขัดแย้งภายในอย่างรุนแรง ระหว่างความเชื่อเดิมที่ฝังแน่นใน habitus กับความต้องการเป็นอิสระและมีศักดิ์ศรีในชีวิตใหม่ ผู้หญิงหลายคนอาจรู้สึกผิดหรือรู้สึกว่ “ตัวเองผิด” ที่คิดจะออกจากความสัมพันธ์โดยเฉพาะเมื่อยังมีบุตรหรือพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเชิงกรณีจากงานศึกษาภาคสนามขอ พบว่า หญิงรายหนึ่งในชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย แม้จะถูกทำร้ายเป็นเวลหลายปี แต่ยังลังเลที่จะออกจากบ้าน เพราะเชื่อว่าหากไม่มีสามี ครอบครัวจะไม่สมบูรณ์ซึ่งเป็นผลจาก habitus ที่หล่อหลอมให้เธอผูกโยงคุณค่าของตนเองไว้กับบทบาท “แม่และภรรยา” อย่างเหนียวแน่น กระบวนการต่อสู้กับ habitus จึงไม่ได้เป็นเพียงการตัดสินใจทางพฤติกรรม แต่คือการเผชิญหน้าและท้าทายรากเหง้าของความเชื่อในระดับลึกเกิดความขัดแย้งภายในระหว่างความเชื่อเดิมที่ฝังแน่นกับความต้องการเป็นอิสระ ผู้หญิงบางคนอาจรู้สึกผิดเมื่อตัดสินใจแยกทางเพราะ habitus ทำให้เชื่อว่าความเป็น “ภรรยาที่ดี” คือการอดทน

ระยะที่ 3 : การสะสมทุนใหม่

ตามแนวคิดของ Pierre Bourdieu habitus (1993) มิได้เป็นโครงสร้างที่ตายตัว หากเป็นระบบของความโน้มเอียงที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเผชิญกับเงื่อนไขทางสังคมใหม่ การสะสมทุนใหม่จึงไม่เพียงเพิ่มทรัพยากรในการดำรงชีวิต แต่ยังทำให้ผู้หญิงสามารถนิยามตนเองใหม่ลดการยอมจำนนต่ออำนาจเชิงสัญลักษณ์ และเพิ่มความเป็นไปได้ในการออกจากความสัมพันธ์ที่มีความรุนแรง เมื่อผ่านพ้นความลังเลและความรู้สึกผิด ผู้หญิงบางคนจะเริ่มมองหาวิธีสร้างทางเลือกใหม่ให้กับชีวิตโดยการเสริมสร้างทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ การหางานทำหรือการเข้าร่วมเครือข่ายสตรีในชุมชนสิ่งเหล่านี้ไม่เพียงเสริมสร้างศักยภาพภายในเท่านั้น แต่ยังเปลี่ยนมุมมองของสังคมที่มีต่อพวกเธอด้วยตัวอย่างหนึ่งจากการศึกษาภาคสนามของผู้เขียน ผู้หญิงที่เคยถูกกระทำความรุนแรงจากสามี เมื่อหย่าร้างออกจากความสัมพันธ์ที่ถูกกระทำความรุนแรงได้ไปฝึกเรียนนวดแผนไทยจนจบหลักสูตร และสามารถมีความรู้ มีอาชีพที่สร้างรายได้เลี้ยงตนเองและลูกได้ การมีรายได้เป็นของตัวเองทำให้เธอกล้าที่จะตั้งเงื่อนไขในความสัมพันธ์ครั้งใหม่ และ

ปฏิเสธรูปแบบความสัมพันธ์แบบกดขี่หญิงบางคนเลือกกลับไปเรียน ทำงานทำกิจกรรมจิตอาสาหรือเข้าร่วมกลุ่มสตรี ซึ่งเป็นการเพิ่มทุนวัฒนธรรม สังคม และสัญลักษณ์

ระยะที่ 4 : การสร้างอัตลักษณ์ใหม่

การเปลี่ยนผ่านทางจิตใจที่สำคัญเกิดขึ้นในระยะนี้ เมื่อผู้หญิงเริ่มไม่มองตัวเองในฐานะ “เหยื่อ” อีกต่อไป แต่เริ่มเห็นตนเองเป็น “ผู้รอดชีวิต” หรือ “ผู้มีพลัง” พวกเขาอาจเริ่มพูดถึงเรื่องราวของตนในเชิงสร้างสรรค์ และใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น เช่น เขียนบันทึกลงโซเชียลมีเดีย หรือเข้าร่วมเวทีพูดในชุมชน จากการศึกษาข้อมูลภาคสนามของผู้เขียนพบว่า หญิงรายหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานีที่เคยตกอยู่ในความสัมพันธ์ที่รุนแรงนานกว่า 10 ปี ได้ก่อตั้งกลุ่ม “สตรีสายแข็ง” ในชุมชนของตน เพื่อเปิดพื้นที่พูดคุยและช่วยเหลือผู้หญิงที่กำลังประสบปัญหาแบบเดียวกัน โดยเธอกำหนดว่า “ตอนนั้นฉันอ่อนแอ แต่วันนี้ฉันไม่ยอมให้ใครต้องอยู่คนเดียวแบบฉันอีก” นี่คือการสะท้อนของอัตลักษณ์ใหม่ที่มีรากจากความเจ็บปวด แต่เบ่งบานด้วยพลังภายในผู้หญิงเปลี่ยนมุมมองจากการเป็นเหยื่อ มาเป็นผู้ที่มีพลัง เป็นแรงบันดาลใจ และเป็นต้นแบบให้ผู้อื่น

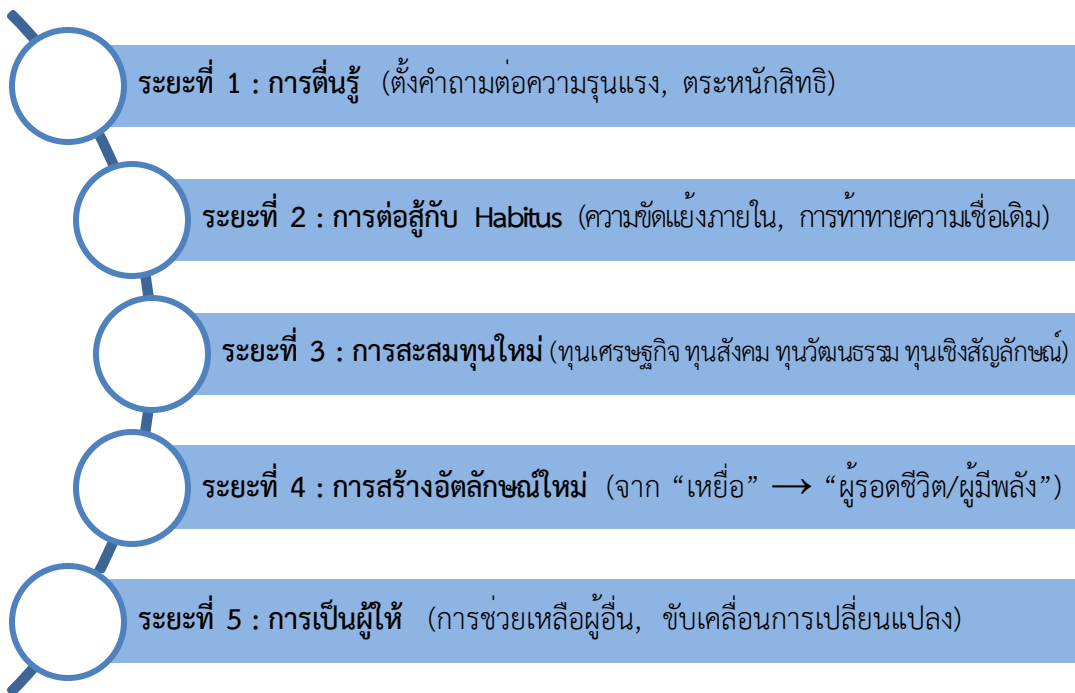
ระยะที่ 5 : การเป็นผู้ให้

ความงอกงามอย่างสมบูรณ์ปรากฏในระยะนี้ เมื่อผู้หญิงนำประสบการณ์ของตนไปช่วยเหลือผู้อื่น พวกเขาอาจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม องค์กรเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือทำงานอาสาสมัครในศูนย์ช่วยเหลือผู้หญิงบางรายอาจสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้รอดชีวิต เพื่อให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน กรณีของผู้หญิงนักกิจกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เคยเผชิญความรุนแรงจากคู่ครองมานานหลายปี เธอได้ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนจัดอบรมให้ความรู้เรื่องสิทธิสตรีในโรงเรียนมัธยม พร้อมให้คำปรึกษาแก่เยาวชนหญิงเกี่ยวกับการตั้งขอบเขตในความสัมพันธ์ การเป็นผู้ให้ในระยะนี้จึงมิใช่เพียงการคืนคุณค่าให้แก่ผู้อื่น แต่ยังเป็นการฟื้นฟูคุณค่าในตนเองอย่างลึกซึ้งจากการฟื้นตัวสู่การช่วยเหลือผู้อื่นเช่น การร่วมเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี หรือการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้หญิงที่กำลังเผชิญเหตุการณ์คล้ายกัน

สรุปเชิงสังเคราะห์

บทความนี้เสนอว่า ความงอกงามภายหลังเผชิญความรุนแรงในคู่ครองของผู้หญิง ควรถูกทำความเข้าใจในฐานะกระบวนการเชิงโครงสร้าง มิใช่เพียงความเข้มแข็งส่วนบุคคล การผสมผสานกรอบแนวคิดของ Bourdieu สตรีนิยมแนววิพากษ์ และ PTG ช่วย อธิบายพลวัตระหว่างอำนาจ โครงสร้าง และการเปลี่ยนแปลงเชิงอัตลักษณ์ของผู้หญิงได้ อย่างรอบด้าน ทั้งยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบนโยบายและระบบ สนับสนุนที่มุ่งเปลี่ยนแปลงโครงสร้างควบคู่กับการ

เสริมพลังในระดับปัจเจก เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ของผู้หญิงมิใช่ในฐานะปัจเจกที่ต้อง “เข้มแข็ง” ด้วยตนเอง หากแต่ในฐานะตัวแสดงทางสังคมที่เคลื่อนไหวภายใต้โครงสร้างอำนาจ ความไม่เท่าเทียมทางเพศ และเงื่อนไขเชิงวัฒนธรรมที่ฝังรากลึก จากการสังเคราะห์เชิงทฤษฎีและ ข้อมูลที่กล่าวถึง ชี้ให้เห็นว่า ความรุนแรงในคู่ครองมิใช่เหตุการณ์ส่วนบุคคล หากเป็นผลผลิตของ โครงสร้างชายเป็นใหญ่ที่ทำให้ความรุนแรงถูกทำให้เป็นเรื่องปกติ ผ่านกลไกของฮาบิตัส (habitus) ซึ่งหล่อหลอมให้ผู้หญิงยอมรับความอดทน การเสียสละ และการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวไว้ การเปลี่ยนผ่านของผู้หญิงหลังประสบความรุนแรงในคู่ครองจึงเป็นกระบวนการที่ต้องต่อรอง ท้าทาย และรื้อถอนความหมายเดิมของตนเองอย่างเป็นลำดับขั้น ผู้เขียนได้สังเคราะห์ “พลวัตของการ เปลี่ยนผ่านหลังประสบความรุนแรงในคู่ครอง” กระบวนการเกิดความงอกงามภายหลังเผชิญ เหตุการณ์สะเทือนขวัญของผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงในคู่ครอง ที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นพลวัต มี 5 ระยะ ได้แก่ การตื่นรู้ การต่อสู้กับ Habitus การสะสมทุนใหม่ การสร้างอัตลักษณ์ใหม่ และ การเป็นผู้ให้ ดังแสดงปรากฏในภาพดังนี้

ภาพที่ 1 พลวัตของการเปลี่ยนผ่านหลังประสบความรุนแรงในคู่ครอง

ที่มา : โดยผู้เขียน (เนตรนิยามาศ วรรณพยันต์, 2568)

บทสรุป (Conclusion)

บทความนี้บูรณาการกรอบแนวคิด habitus และ capital ของ Bourdieu แนวคิดสตรีนิยมแนววิพากษ์ (Radical Feminism) และแนวคิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Post-Traumatic Growth: PTG) เพื่ออธิบายกระบวนการเกิดความงอกงามภายหลังประสบความรุนแรงในคูครองของผู้หญิง โดยการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างและเชิงตัวตนร่วมกันช่วยให้เห็นว่าประสบการณ์ความรุนแรงมิได้เป็นเพียงปัญหาในระดับปัจเจก หากแต่สัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจทางเพศ บทบาททางสังคม และการรับรู้เชิงวัฒนธรรมที่หล่อหลอมผ่าน habitus มาอย่างยาวนาน ผลการสังเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนผ่านจากการนิยามตนเองในฐานะ “เหยื่อ” ไปสู่การเป็น “ผู้รอดชีวิต” หรือ “ผู้มีพลัง” มิได้เกิดขึ้นโดยฉับพลัน หากเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการสะสมทุนในหลากหลายมิติ ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และทุนเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเอื้อให้ผู้หญิงสามารถตั้งคำถามต่อกรอบความคิดเดิม ท้าทายอำนาจ เชิงโครงสร้าง และสร้างอัตลักษณ์ใหม่ที่มีความหมายต่อชีวิตของตนเอง การทำความเข้าใจ PTG ในบริบทนี้จึงช่วยเปิดมุมมองว่า การเติบโตภายหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญมิได้หมายถึง การลบเลือนบาดแผล หากแต่เป็นการสร้างความหมายใหม่ท่ามกลางข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง ส่วนในเชิงปฏิบัติ บทความนี้เสนอว่า แนวทางการช่วยเหลือผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงในคูครอง ควรดำเนินไปอย่างบูรณาการ ครอบคลุมทั้งระดับปัจเจก ชุมชน และโครงสร้างสังคม โดยการจัดให้มีพื้นที่ปลอดภัย การสนับสนุนให้เกิดการเล่าเรื่องการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคม ตลอดจนการพัฒนานโยบายที่มุ่งลดความไม่เท่าเทียมเชิงอำนาจทางเพศล้วนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยน habitus และการเกิดความงอกงามอย่างยั่งยืน

โดยสรุป การผสานกรอบแนวคิดของ Bourdieu สตรีนิยมแนววิพากษ์ และ PTG ช่วยขยายความเข้าใจต่อประสบการณ์ความรุนแรงในคูครองของผู้หญิงให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น จากการมองเพียงการอยู่รอดไปสู่การทำความเข้าใจการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ที่เข้มแข็ง มีพลังและมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- Bourdieu, P. (1990). **The Logic of Practice**. Stanford University Press.
- _____. (1993). **Sociology in Question**. SAGE Publications.
- Calhoun, L. G., & Tedeschi, R. G. (2014). **Handbook of Posttraumatic Growth : Research and Practice**. Psychology Press.
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (1996). “The Posttraumatic Growth Inventory : Measuring the Positive Legacy of Trauma.” **Journal of Traumatic Stress**.
- Hooks, bell. (2000). **Feminist Theory : From Margin to Center**. South End Press.
- Herman, J. (1992). **Trauma and Recovery**. Basic Books.
- United Nations Office on Drugs and Crime & UN Women. (2024). **Femicides in 2023 : Global Estimates of Intimate Partner/Family Member Femicides (United Nations publication)**. UNODC & UN Women.